

Sygn. akt VI RCa 234/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 listopada 2019 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie VI Wydział Cywilny Rodzinny

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Jolanta Biernat-Kalinowska
Sędziowie:	SSO Lech Dłuski (spr.) SSR del. do SO Beata Bihuń
Protokolant:	st. sekr. sądowy Joanna Siwińska

po rozpoznaniu w dniu 13 listopada 2019 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa D. P.

przeciwko małoletniej N. D. (1) (uprzednio P.) reprezentowanej przez przedstawiciela ustawowego J. D.

o obniżenie alimentów

na skutek apelacji małoletniej pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Mrągowie

z dnia 19 czerwca 2019 r. sygn. akt III RC 185/18

1. oddala apelację;

2. nie obciąża małoletniej pozwanej kosztami procesu za instancję odwoławczą.

Beata Bihuń Jolanta Biernat-Kalinowska Lech Dłuski

Sygn. akt **VI RCa 234/19**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 19 czerwca 2019 r. Sąd Rejonowy w Mrągowie w sprawie sygn. akt III RC 185/18 z powództwa D. P. przeciwko małoletniej N. D. (1) (uprzednio P.) reprezentowanej przez matkę J. D. o obniżenie alimentów obniżył alimenty ustalone wyrokiem zaocznym Sądu Rejonowego w Mrągowie z dnia 6 lutego 2018 roku w sprawie sygn. akt III RC 238/17 od powoda D. P. na rzecz małoletniej pozwanej N. D. (1) z kwoty po 1200 zł miesięcznie do kwoty po 600 zł miesięcznie, płatne do rąk przedstawiciela ustawowego małoletniej pozwanej J. D. do 10. dnia każdego miesiąca wraz z ustawowymi odsetkami na wypadek opóźnienia w płatności którejkolwiek z raty poczynając od dnia 19 czerwca

2019 r. (punkt I), w pozostałym zakresie powództwo oddalił (punkt II) oraz nie obciążył powoda kosztami procesu (punkt III).

Sąd Rejonowy ustalił, iż obowiązek alimentacyjny powoda względem małoletniej pozwanej został ustalony wyrokiem zaocznym Sądu Rejonowego w Mrągowie z dnia 6 lutego 2018 roku w sprawie sygn. akt III RC 238/17, w którym Sąd ten zasądził od powoda na rzecz małoletniej córki N. alimenty w kwocie 1200 zł miesięcznie, poczynając od dnia 1 lutego 2018 r.

Dalej Sąd I instancji ustalił, iż wówczas małoletnia N. miała (...) roku i mieszkała wraz z matką w mieszkaniu dziadków macierzystych. Matka małoletniej była zatrudniona na podstawie umowy zlecenia w (...) jako (...) i zarabiała średnio około 1400 zł netto miesięcznie. Powód mieszkał w tamtym czasie w I. Pracował jako pomocnik (...) za wynagrodzeniem w wysokości 350 euro tygodniowo.

Sąd Rejonowy ustalił, iż aktualnie małoletnia N. D. (2) ma (...) lata. Uczęszcza do żłobka, za który opłata wynosi około 300 zł miesięcznie. Jest dzieckiem zdrowym. Mieszka wraz z matką w domu jednorodzinnym dziadków macierzystych, w którym ma do dyspozycji jeden pokój. Matka małoletniej pracuje jako (...) na podstawie umowy zlecenia. Jej wynagrodzenie za okres od października do grudnia 2018 roku wynosiło średnio około 800 zł netto miesięcznie. Wysokość jej wynagrodzenia jest uzależniona od ilości przepracowanych godzin. Ponosi miesięczne opłaty związane z zamieszkiwaniem w wysokości około 300 zł z tytułu zużytych mediów. W związku z dojazdami do pracy i dowożeniem dziecka do żłobka miesięcznie wydaje kwotę 200 zł. Otrzymuje świadczenie z programu 500+.

W odniesieniu do powoda D. P. Sąd Rejonowy ustalił, że od września 2018 roku mieszka on w G.. Zawarł związek małżeński, z którego ma córkę urodzoną (...). Wraz z rodziną mieszka w wynajmowanym mieszkaniu. Pracuje jako pracownik fizyczny w firmie (...) Jest zatrudniony na podstawie umowy o pracę na czas określony do 31 marca 2020 roku. Jego miesięczne zarobki wraz z premią wynoszą około 2600 zł netto miesięcznie. Żona powoda jest osobą bezrobotną, zajmuje się opieką nad dzieckiem. Powód otrzymuje świadczenie z tytułu urodzenia dziecka oraz zasiłek rodzinny w łącznej wysokości około 1100 zł miesięcznie, a także świadczenie 500+. Do stałych miesięcznych wydatków rodziny należą: odstępné za najem mieszkania (1000 zł), dodatkowo czynsz (ok. 350 zł), opłaty za media (130 zł), telewizja i Internet (100 zł), rata kredytu zaciągniętego na zakup smartfona (ok. 60 zł), kredyt zaciągnięty przez rodziców powoda na zakup telewizora (96 zł).

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy uznał, że powództwo zasługiwało na uwzględnienie w części.

Sąd powołał się na przepisy art. 138 k.r.o. i 135 k.r.o. Wskazał, iż w sytuacji powoda zaszły zmiany dotyczące jego sytuacji rodzinnej oraz majątkowej i mają one charakter o tyle znaczący, że uzasadniają obniżenie alimentów na rzecz pozwanej do kwoty po 600 zł miesięcznie. W związku z powrotem powoda do P. znacznemu obniżeniu uległa wysokość jego dochodów. Powód nie ma wyuczonego zawodu, jednakże nie uchyła się przed pracą. Zatrudnienie w I. utracił nie z własnej winy. Doszło również do zmiany sytuacji rodzinnej powoda. Poza małoletnią pozwaną ma on na utrzymaniu również kilkumiesięczną córkę. Jednocześnie Sąd Rejonowy uznał, iż okoliczność spłaty przez powoda rat zaciągniętych na zakup smartfona, czy telewizora nie uzasadnia obniżenia jego obowiązku alimentacyjnego w większym zakresie.

Istotne potrzeby małoletniej N. nie zmniejszyły się, nie odbiegają one od potrzeb innych dzieci w jej wieku. Sąd Rejonowy wskazał, że podawana przez matkę małoletniej wysokość kosztów utrzymania córki jest zawyżona. W ocenie Sądu kwota 600 zł miesięcznie przystaje do aktualnych potrzeb małoletniej i nie przewyższa możliwości zarobkowych powoda.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia wywiodła pozwana. Zaskarżyła wyrok w całości zarzucając mu:

1. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez błędną ocenę materiału dowodowego w zakresie ustalenia możliwości zarobkowych powoda, jego dochodów oraz miesięcznych wydatków, a także faktu założenia przez powoda nowej rodziny, która to okoliczność nie powinna stanowić przesłanki uzasadniającej obniżenie alimentów na małoletnią

N., oraz w zakresie konieczności ponoszenia przez przedstawicielkę ustawową małoletniej pozwanej kosztów zamieszkania w domu rodzinnym;

naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

1. art. 135 § 1 k.r.o. w zw. z art. 138 k.r.o. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że w przedmiotowej sprawie po ponad roku od ostatniego orzeczenia o alimentach nastąpiła istotna zmiana stosunków uzasadniająca obniżenie alimentów należnych małoletniej pozwanej od powoda;
2. art. 135 § 1 i 2 k.r.o. w zw. z art. 136 k.r.o. przez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie wskutek pominięcia przez Sąd I instancji przy ustalaniu zakresu świadczeń alimentacyjnych okoliczności wskazujących na zarobkowe i majątkowe możliwości powoda oraz pominięcia, iż zmiana zajmowanego przez niego stanowiska pracy wynikała tylko z jego woli;
3. art. 129 § 1 k.r.o. poprzez jego wadliwe zastosowanie i w konsekwencji przerzucenie obowiązku alimentacyjnego względem małoletniej pozwanej z ojca na dziadków, tj. rodziców matki dziecka.

W konsekwencji skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości.

Powód w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie w całości oraz o zasądzenie na rzecz powoda od pozwanej kosztów postępowania odwoławczego oraz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, ewentualnie w razie przekazania sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji, pozostawienie temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach procesu zgodnie z art. 108 § 2 k.p.c.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja pozwanej nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Rejonowy prawidłowo przeprowadził postępowanie, zgromadzony w jego toku materiał dowodowy poddał wszechstronnej i zgodnej z zasadami logiki, wiedzy i doświadczenia życiowego ocenie. Sąd odwoławczy dokonał weryfikacji przeprowadzonego postępowania i kończącego je rozstrzygnięcia przez pryzmat zarzutów apelacyjnych. Uznał, że nie mają one możliwości zdyskredytowania rozstrzygnięcia. Ustalenia i wnioski Sądu I instancji Sąd Okręgowy przyjął jako własne. Sąd Rejonowy prawidłowo przyjął, że podstawę rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie stanowią przepisy art. 138 k.r.o. i art. 135 § 1 k.r.o.

Stosownie do treści art. 135 k.r.o. wysokość świadczeń alimentacyjnych zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz od możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego.

Zgodnie z art. 138 k.r.o. w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego. Sąd zmienia orzeczenie bądź umowę dotyczące obowiązku alimentacyjnego tylko wtedy, gdy zmiana stosunków ma charakter istotny.

Zmianą stosunków w rozumieniu art. 138 k.r.o. jest każda zmiana stosunków zarówno po stronie zobowiązanego jak i uprawnionego. Taką zmianą może więc być zwiększenie lub zmniejszenie potrzeb uprawnionego, ale też zwiększenie lub zmniejszenie możliwości zarobkowych zobowiązanego. Do zmiany sytuacji majątkowej dochodzi także w przypadku zmiany dochodów stron, przesunięć w ich majątku; zwiększenia się, bądź zmniejszenia koniecznych wydatków i kosztów utrzymania; uzyskania nowych możliwości zarobkowania, bądź też w przypadku utraty dotychczasowych, a także w przypadku zwiększenia się, bądź zmniejszenia liczby osób pozostających na ich utrzymaniu. Te przesłanki, określone w art. 135 k.r.o., wyznaczają zakres obowiązku alimentacyjnego, muszą więc zostać ustalone w postępowaniu o zmianę wysokości alimentów. Bez ustalenia aktualnych potrzeb małoletniej pozwanej i możliwości majątkowych i zarobkowych powoda nie byłoby możliwe stwierdzenie, czy doszło do istotnej zmiany stosunków, uzasadniającej zmianę orzeczenia w przedmiocie alimentów. Przedmiotem badania jest zawsze okres od ostatniego wyroku, ugody, bądź umowy ustalającej wysokość alimentów.

Sąd I instancji trafnie wskazał, że od czasu ustalenia obowiązku alimentacyjnego powoda wobec małoletniej pozwanej wyrokiem zaocznym Sądu Rejonowego w Mrągowie z dnia 6 lutego 2018 roku w sprawie o sygn. akt III RC 238/17 potrzeby małoletniej nie zmieniły się. Doszło jednak do takiej zmiany w sytuacji osobistej i materialnej powoda, która uzasadnia zmniejszenie wysokości alimentów przysługujących małoletniej.

Sytuacja materialna powoda uległa znacznemu pogorszeniu. Powód dotychczas pracował za granicą, otrzymując wynagrodzenie w wysokości 350 euro miesięcznie, co umożliwiło mu partycypowanie w kosztach utrzymania małoletniej N. w kwocie 1200 zł miesięcznie. Na początku 2018 roku powód stracił pracę, ponieważ firma, w której był zatrudniony zwalniała pracowników. Powód po bezskutecznych poszukiwaniach pracy w I. zdecydował się na powrót do Polski, gdzie podjął pracę w firmie (...), a następnie jako (...) otrzymując wynagrodzenie w wysokości około 2600 zł netto miesięcznie, tj. ponad połowę niższe od otrzymywanego w I. Przyjęcie za trafny zarzut skarżącej, że zmiana miejsca zamieszkania powoda spowodowała podjęcie znacznie mniej opłacalnego zajęcia, sprowadzałoby się w istocie do uniemożliwienia powodowi powrotu do P., gdzie przy jego braku kwalifikacji oraz realiach krajowego rynku pracy wiadomym jest, że będzie osiągał tu znacznie niższe wynagrodzenie. Niezaprzeczalnym jest, że nikomu nie można odmawiać możliwości swobodnego wyboru miejsca zamieszkania. Należy podkreślić ponadto, że powód nie uchyla się od pracy, jednakże nie posiada żadnego wyuczonego zawodu, trudno zatem przyjąć, iż bez jakichkolwiek kwalifikacji będzie w stanie znaleźć lepiej płatną pracę.

Ponadto, jak słusznie wskazał Sąd Rejonowy, zmieniła się sytuacja osobista powoda. Powodowi urodziła się druga córka, zatem Sąd musiał wziąć pod uwagę, iż powód ma na utrzymaniu kolejne dziecko. Jak wskazuje w wyroku z dnia 14 maja 2002 r. w sprawie V CKN 1032/2000 Sąd Najwyższy, fakt urodzenia się kolejnego dziecka może wpłynąć na rozmiar rat alimentacyjnych zobowiązanego wobec pozostałych dzieci. Obie córki powoda mają takie same prawa, w tym także prawo do zaspokajania ich potrzeb w równym zakresie. Zakładając, że obowiązek alimentacyjny powoda względem małoletniej N. pozostałby na dotychczasowym poziomie 1200 zł miesięcznie oraz biorąc pod uwagę dochody i wydatki powoda, należy przyjąć, że nie byłby on w stanie zaspokajać potrzeb swojej młodszej córki w takim samym zakresie, jak małoletniej pozwanej.

Wcześniej wyższe możliwości zarobkowe powoda były okolicznością uzasadniającą ustalenie jego obowiązku alimentacyjnego względem małoletniej N. na kwotę 1200 zł miesięcznie, biorąc pod uwagę, że dziecko ma prawo do życia na poziomie i standardzie co najmniej takim, jak jego rodzice. Nie można jednak uznać, że w sytuacji, gdy obecnie możliwości zarobkowe powoda uległy znacznemu zmniejszeniu będzie on w stanie zabezpieczać potrzeby dziecka w wyższym zakresie niż niezbędne.

W ocenie Sądu Okręgowego kwota 600 zł przeznaczona tytułem alimentów od powoda na utrzymanie małoletniej pozwanej jest adekwatna zarówno do jej usprawiedliwionych potrzeb, jak i do standardu finansowego jej rodziców. Małoletnia pozwana jest dzieckiem zdrowym, rozwija się prawidłowo, nie wymaga ponadstandardowych nakładów finansowych. Biorąc pod uwagę wiek dziecka, ustalona kwota alimentów jest nadal stosunkowo wysoka. Nie można uznać, że potrzeby (...) dziecka są większe, zwłaszcza, że matka dziecka osiąga nieznaczny dochód. Przyjmując, że jej miesięczne wynagrodzenie wynosi około 800 zł nie można logicznie przyjąć, że jest ona w stanie miesięcznie przeznaczać np. 300 zł na zakup odzieży dla małoletniej N., czy 400 zł z tytułu korzystania z mieszkania.

Ponadto, po pierwsze należy podkreślić, że Sąd I instancji trafnie wskazał, iż trudno przyjąć, że dziadkowie małoletniej czerpią zysk z tytułu zamieszkiwania córki i wnuczki w ich domu rodzinnym. Po za tym, nawet gdyby tak było to Sąd Okręgowy stoi na stanowisku, że brak jest podstaw do wliczania do obowiązku alimentacyjnego kosztów mieszkania i jego utrzymania, ponieważ niezależnie od tego, czy matka małoletniej zamieszkuje sama, czy z dzieckiem, jest zobowiązana do uiszczania ewentualnych opłat za mieszkanie.

Nie można również zapominać, że obowiązek utrzymania dziecka obciąża oboje rodziców. Małoletnia N. uczęszcza do żłobka. W ocenie Sądu matka małoletniej pozwanej ma więc możliwość podjęcia pracy na pełny etat i uzyskiwania wyższych dochodów, które pozwolą jej sfinansowanie potrzeb małoletniej w pozostałym zakresie, bez konieczności przerzucania części tych kosztów na dziadków małoletniej, co w apelacji podnosi skarżąca.

Sąd Odwoławczy nie podzielił stanowiska skarżącej w zakresie kwestionowania rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego. W konsekwencji po analizie postępowania przeprowadzonego przez Sąd Rejonowy dokonanej przez pryzmat zarzutów apelacyjnych Sąd Odwoławczy uznał, że wyrok Sądu I instancji jest słuszny i prawidłowy, zaś argumenty apelacji nie zdołały go zdyskredytować.

Uznając zatem, że apelacja nie ma uzasadnionych podstaw, na mocy art. 385 k.p.c., Sąd Okręgowy oddalił ją (punkt 1. wyroku).

Na podstawie art. 102 k.p.c. Sąd nie obciążył pozwanej kosztami procesu za instancję odwoławczą (pkt 2. wyroku).

Beata Bihuń Jolanta Biernat-Kalinowska Lech Dłuski